

Лексичний квантор як об'єкт дослідження в когнітивному словотворі

Роботу виконано на кафедрі теорії і практики перекладу ЧНУ ім. Юрія Федьковича

У статті окреслено теоретичні засади когнітивного словотвору та обґрунтовано його важливість у категоризації мовного знання. Лексичний квантор як мовна номінативна одиниця відображає обсяг мовного знання, представленого у позначуваному ним сегменті мовної картини світу, яке репрезентоване його словотвірною структурою і, таким чином, є об'єктом дослідження в когнітивному словотворі.

Ключові слова: когнітивний словотвір, лексичний квантор, неоквантор, мовна картина світу, мовне знання.

Бялик В. Д. Лексический квантор как объект исследования в когнитивном словообразовании. В статье определяются теоретические основания когнитивного словообразования и обосновывается его важность в категоризации языкового знания. Лексический квантор как языковая номинативная единица отображает объем языкового знания, представленного в обозначаемом им фрагменте языковой картины мира, которое репрезентировано его словообразовательной структурой и, таким образом, является объектом исследования когнитивного словообразования.

Ключевые слова: когнитивное словообразование, лексический квантор, неоквантор, языковая картина мира, языковое знание.

Bialyk V. D. A Lexical Quantor as an Object of Cognitive Word-Formation Study. The article focuses on the theoretical aspects of cognitive word-formation issues and their importance for the categorization of language knowledge. A lexical quantor as a linguistic nominative unit reflects the amount of linguistic information embodied in the fragment of the language worldview it designates and represented by its word-formative structure, thus being an object of cognitive word-formation study.

Key words: cognitive word-formation, lexical quantor, neoquantor, language worldview, language knowledge.

Постановка наукової проблеми та її значення. Лексичний квантор (далі – ЛК) розуміємо, як лінгвокогнітивну одиницю, яка відображає сегмент мовної картини світу (далі – МКС) у семантично-вербальному коді [2]. Таким чином, ЛК поділяє властивості мовної номінативної одиниці та вказує на обсяг знання, котрий міститься у ньому. Знання, у тому числі мовне, структуроване, виявляє системний характер і відображається у семантиці мовної одиниці. Ця обставина дає можливість досліджувати змістову структуру мовної одиниці, котра вказує на знання, що відображене в ній. Отже, ЛК повною мірою характеризується всіма характеристиками, які притаманні слову, але при цьому вказує на його інформаційний складник, котрий, у свою чергу, визначається своїми конститuentами, вираженими словотвірними елементами.

У контексті нашого дослідження розрізняємо такі поняття, як словотвір та словотворення, де словотвір розглядають як розділ мовознавчої науки, що вивчає структуру слів і способи їх творення, фіксує закономірності, тенденції, вивчає їх специфіку та склад. В аспекті епістемології словотвір як галузь мовознавства тісно пов'язаний з лексикологією, семасіологією, ономасіологією, морфологією, когнітивістикою. В онтологічному аспекті словотвір трактують як складний лінгвокогнітивний процес, який відбувається під впливом мовних та позамовних чинників, у руслі вже наявних прототипних моделей. Результатом словотвору є зафіксовані в мові слова, репрезентовані ЛК.

ЛК як вербально-інформаційна структура оперує знанням, котре відображене і в словотворі, і в словотворенні. Словотворення, на відміну від словотвору тлумачиться тут як індивідуально-авторський процес. У результаті словотворення отримуємо безпосередній факт мовлення – неологізми, утворені в процесі ментальної обробки інформації [1, 48].

Мета статті полягає в окресленні основних теоретичних засад когнітивного словотвору та виявленні можливих шляхів аналізу мовного знання, котре міститься в ЛК. Поставлена мета потребувала вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати основні тенденції розвитку когнітивного словотвору;
- виявити можливі шляхи аналізу інформаційного складника ЛК у межах когнітивного словотвору.

Традиційно загальних проблем словотвору та словотворчих систем стосуються чимало праць українських та закордонних лінгвістів. Значний вклад у розвиток загальної теорії словотвору внесли роботи В. В. Виноградова [3–4], Н. Ф. Клименко [13–15], Є. А. Карпіловської [12], В. О. Горпинича [9], О. А. Стишова [27–28], М. Я. Плюща [25], О. Б. Грещук [10] та ін. Проте, незважаючи на значну кількість праць у галузі словотвору та когнітивного словотвору зокрема, низка питань, котрі б висвітлювали його інформаційний чи знанневий потенціал потребують детального розгляду. Цим значною мірою зумовлюється й **актуальність** дослідження.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Саме слово «словотворення» має подвійне значення. З одного боку, воно означає процес деривації – «творення похідних слів» [14] та, з іншого боку, – «певний аспект лінгвістичної науки» [7, 5].

Узагальнене визначення цього терміна як процесу ми знаходимо у Словнику лінгвістичних термінів: «Словотвір – процес (або результат) творення нових слів на основі однокоренових слів або словосполучень за певними моделями і закономірностями, які існують у мові...» [13, 264].

Існують різні класифікації способів словотворення, кожна з яких зумовлена метою й аспектом дослідження проблеми словотворення. Серед них поділ на основні й другорядні типи словотворення, морфологічні й лексичні [9]; поділ на деривацію, словоскладання і фрагментацію [11]; морфологічний, синтаксичний та семантичний [5]; морфологічний, морфолого-синтаксичний та синтаксичний [23]; морфологічний, морфолого-синтаксичний, лексико-семантичний і лексико-синтаксичний [6]. Окремі дослідження стосуються певного способу словотворення, зокрема багато дослідників вивчають складні слова [15; 24; 26], афіксальні утворення [30]. Також способи словотворення традиційно розглядають в аспекті утворення різних частин мови, в основному це стосується іменників, прикметників, дієслів і прислівників [28].

У деяких дослідженнях наголошують на *продуктивності* або *активності* словотворчої моделі, причому активність і продуктивність може розумітися по-різному. Щодо цих понять, то ми дотримуємося точки зору О. С. Кубрякової, яка вважає продуктивною модель, за якою утворюється велика кількість слів; а активною – модель, за якою утворюється багато нових одиниць [19, 21].

Якщо узагальнити наявні в лінгвістиці думки щодо визначення «поля діяльності» словотвору, то можна виокремити три головні підходи до вирішення цього питання (які, до речі, можна ефективно використовувати для виявлення інформаційного параметра ЛК):

- 1) ототожнення словотвору з морфологічними способами формування слів;
- 2) зведення словотвору до афіксального способу [18, 63];
- 3) розширення поля компетенції словотвору через залучення, крім морфологічних способів, також способів вербокреації, що ґрунтуються на формальних трансформаціях і семантичних модифікаціях [29].

Ми вважаємо за необхідне передусім розмежувати явища словотворення і словоперетворення, задля подолання суперечностей і плутанини [21, 3]. Процеси формування нових знаків – лексичних одиниць, нових за формою і за значенням, слід уважати словотворенням, а процеси, пов'язані лише семантичними (змістовними) перетвореннями або лише формальними трансформаціями, можна вважати словоперетворенням.

Зважаючи на те, що «виготовлення» будь-якої лексичної інновації можна представити як «процес і результат утворення у мові вторинного знака, тобто знака, який можна пояснити за допомогою одиниці, визнаної за вихідну, або виділити з неї через використання певних правил» [23, 64], процеси словотворення і словоперетворення слід розглядати як конкретні прояви деривації, або епідигматики. Однак деривація не обмежується вищезазначеними процесами і має в лінгвістиці дуже широке застосування, оскільки дериваційні процеси «відбуваються на усіх рівнях мови, а у дериваційні відносини залучаються як однорівневі, так і різнорівневі одиниці» [21, 31]. На універсальність принципу деривації в системі мови вказує і Л. М. Мурзін, визначаючи її як «процес утворення слова, речення, граматичних форм слова, словосполучень, фразеологізмів, складів та тактів і т. ін., починаючи з фонем і закінчуючи текстом» [24, 3]. Ми вважаємо, що у випадку словотворення та словоперетворення відбувається вербокреативна деривація.

Проблема словотвірного моделювання виходить на новий рівень аналізу у зв'язку зі становленням когнітивної парадигми знання. Таким новим рівнем аналізу стає концептуальний і когнітивний аналіз. Основний теоретичний принцип про співвідношення концептуального й когнітивного аналізу, як відомо, було виведено в праці О. С. Кубрякової «Частини мови з когнітивної точки зору» [20].

Дослідниця представляє це співвідношення у такий спосіб: «про такий аналіз можна в однаковій мірі сказати, що він є концептуальним, оскільки спрямований на виокремлення головних концептів (смислів) людської свідомості, або ж що він є когнітивним, оскільки, з одного боку, самі концепти як окремі оперативні одиниці свідомості виявляються продуктами ментальної, розумової, когнітивної діяльності, а, з іншого, і тому, що в аналізі цих одиниць і утворених ними об'єднань (структур знання) використовують методику співвіднесення цих одиниць і структур з мовними формами, що склалися у галузі когнітивної науки, котра спрямована на їхнє виявлення за допомогою мови й через мову» [20, 271–272]. Отож, взаємодоповнюваність та взаємозалежність концептуального і когнітивного тут очевидна. Концептуальний аналіз дозволяє зрозуміти, від яких найбільш загальних смислів, пов'язаних з онтологією світу, беруть початок мовні значення.

Лінгвістичний концептуальний аналіз, як найважливіше джерело інформації про розумову діяльність людини, є одним із можливих способів вивчення концептуальної організації розумової діяльності людини.

Когнітивний аналіз мовних одиниць спрямований на те, щоб вивчити, як інформація про світ, нова інформація, виражена мовою, іншими словами, як концептуальна система реалізована в мові. Словотвір розглядають як спосіб категоризації навколишньої дійсності й практичної діяльності людини, де питання про категоризацію трактують як питання про когнітивну діяльність людини, як питання про те, на підставі чого класифікує речі звичайна людина й «як вона зводить нескінченну розмаїтість своїх відчуттів і об'єктивне різноманіття форм матерії й форм її руху у певні рубрики, тобто, класифікує їх під такі об'єднання – класи, розряди, угруповання, множини, категорії». Зрозуміло, що в цьому процесі використовують насамперед основні принципи когніції і що до цього процесу безпосередній стосунок має мова, тобто, коли у виборі назви для певної речі люди дотримуються таких стратегій, які змушують їх вибирати із багатьох можливих імен ті, що вміщують цю річ у категорію, яка використовується найчастіше і прийнятна для опису багатьох ситуацій. Лінгвісти давно звернули увагу на системний характер таких угруповань слів, як *nomina agentis*, *nomina actionis*, *nomina loci*, *nomina acti*, *nomina qualitatis* [23, 502]. Нерідко такі групи слів називають словотвірними категоріями. У процесі створення ЛК-нового слова і/або утворення нового значення на першому місці знаходяться когнітивні чинники. Спочатку відбувається ідентифікація референта, визначається його місце в когнітивній системі людини – відбувається процес категоризації. Після закінчення категоризації виникає потреба уточнення місця поняття серед йому подібних – йдеться про процес субкатегоризації (типізації) – зіставлення в іншими членами категорії, після чого починається безпосередньо пошук нового імені.

У номінативному акті мовець зосереджує думку на істотних ознаках об'єкта, факту, явища, виходячи спочатку з когнітивних міркувань. Певна когнітивна структура стає представником об'єкта у свідомості мовця, єдиним зв'язком, який поєднує об'єкт, уявлення про об'єкт і його ім'я. Ім'я при цьому виступає у вигляді вербального фіксатора когнітивних структур. Значення імені – концепти, котрі об'єднані його тілом. Це – результат вербалізації концептуальної структури, при якій набір концептів підводиться під матеріальну оболонку знака [17, 52]. На цьому етапі активно включаються прагматичні чинники. Прагматика нового слова кодує унікальний психологічний намір мовця [12, 167]. Дії з категоризації та субкатегоризації здійснюються людиною, яка належить до однієї із професійних, соціальних, етнічних груп, і вибір імені буде залежати від цих прагматично релевантних чинників. Крім цього, емоційний стан творця нового слова також може впливати на вибір імені для нового концепту. Проходячи процес конвенціоналізації й лексикалізації, слово всмоктує в себе додаткові прагматичні риси контекстів її повторного вживання. Однак навіть на етапі конвенціоналізації когнітивні чинники не втрачають своєї важливості: значення нового слова виводиться слухачем відповідно до уже наявних і закріплених у свідомості концептуальних моделей, крім того, для полегшення розуміння значення нового слова мовець використовує певні стратегії при введенні лексичного неоквантора у висловлювання. Свідомість шукає відповідний фрейм, у який необхідно «упакувати» нову інформацію. У випадку відсутності кореляції між старою й новою інформацією порушується баланс концептуальної системи, який призводить до порушення процесу комунікації.

Таким чином, когнітивна теорія лінгвістики спирається на теорію номінації, згідно з якою процес найменування встановлює зв'язок мовних елементів з фактами навколишньої дійсності, та включає понятійний клас найменування предметів у певну систему мовних знаків [17, 123].

Безперервний процес творення нових слів (а отже і нових ЛК) у мові тлумачиться як складний лінгвокогнітивний процес, який відбувається під впливом мовних та позамовних факторів, йде в руслі вже наявних прототипів, що використовуються за аналогією відповідно до структурних моделей.

В основу когнітивної лінгвістики покладено ідею прототипу, прототипного образу, прототипних ситуацій, що представляє собою єдину природу мовних та інших когнітивних механізмів та процесів пов'язаних безпосередньо з природою та людиною.

Когнітивний підхід до словотвору передбачає уважне вивчення специфіки виділеного об'єкта навколишньої дійсності, його адекватну концептуалізацію і перетворення складного концепту в однослівну номінацію, яка має розчленоване значення. Словотворчі компоненти мають три аспекти: семантичний (семантика компонентів і словотвірне значення), функціональний (сполучуваність з іншими словотворчими компонентами) та когнітивний.

Словотворчі компоненти, як й інші мовні одиниці, беруть участь у структуруванні мовної картини світу, що відображає об'єктивну дійсність.

Використання когнітивного підходу передбачає систематизацію знань, пов'язаних із пізнавальною діяльністю людини, які закладені в структурі слова. Когнітивна структура похідного слова, зазначає М. М. Полюжин [26, 51], співвідноситься зі словотвірною моделлю, словотвірні моделі, так само, як і когнітивні, охоплюють ту чи іншу концептуальну сферу. Концептуальна база похідних слів забезпечується мовною формою її представлення – словотвірною структурою, що виступає організатором когнітивної структури похідного слова.

Крім лінгвістичних та енциклопедичних знань, у лінгвістичних дослідженнях виділяють й їх третій тип – *концептуальне знання, яке відображає зміст досвіду всієї людської діяльності та процесів пізнання світу у вигляді «квантів»* (виділено нами. – В. Б.). Воно виникає в процесі накопичення інформації про об'єкти та їх властивості, причому ця інформація може включати відомості як про об'єктивне становище справ у світі, так і про уявні світи й можливий у них стан справ. Це відомості про те, що індивід знає, припускає, думає про об'єкти світу. Концептуальне знання зводить різноманітність явищ, що спостерігаються та уявляються, до чогось єдиного, підводячи їх під одну рубрику; вони дають можливість зберігати знання про світ і виявляються структурними елементами концептуальної системи, яка залежить і тісно пов'язана з нашим фізичним і культурним досвідом, сприяючи обробці суб'єктивного досвіду шляхом підтвердження інформації про вироблені суспільством категорії та класи. Звідси випливає, що два й більше різних об'єктів отримують можливість свого розгляду як екземплярів і представників одного класу/категорії [31, 94; 30, 204].

Когнітивний підхід до словотвору передбачає уважне вивчення специфіки виділеного об'єкта навколишньої дійсності, його адекватну концептуалізацію і перетворення складного концепту в однослівну номінацію, яку осмислив і вичленив у своїй картині світу носій. Найважливішим у трактуванні концепту є те, що він реалізується у свідомості як комбінований онтологічно-етнічно-індивідуальний «квант знань» [27, 70]. З одного боку, «концепт – мікромодель культури, а культура макромодель концепту. Концепт породжує культуру й породжується їй» [27, 41]. Це формує онтологічний і етнічний компоненти інваріантного значення номінативи. З іншого боку, «концепти індивідуальні й кодуються у свідомості одиницями універсального коду, в основі яких лежать індивідуальні чуттєві образи, які формуються на базі особистого чуттєвого досвіду людини». Унаслідок цього в інваріантному значенні номінативи реалізуються як онтологічні, так і, що найголовніше, прагматичні аспекти ідентифікації референта (референції). Всі ці аспекти реалізуються в ньому у вигляді сем. На це у свій час звернув увагу В. В. Левицький, який відзначив, що слоти (компоненти концепту) «багато в чому нагадують ті елементи в сигніфікативній або денотативній структурі слова, які в традиційній лінгвістиці називаються компонентами» [21, 156]. Ми ж уважаємо, що не «нагадують», а є ними. Структура концепту – інваріантного значення являє собою семний (слотовий) комплекс. Під семою розуміють гранично мінімальну частину елементарного значення, у складі якої виділяється семантичний множник, тобто параметр існування того або іншого аспекту значення, і семний конкретизатор, тобто реальне наповнення цього параметра.

Концепт категоризується (входить у деякий клас понять) і всередині цього класу (категорії) отримує певне переосмислення, тобто тут утворюється когнітивна семантична структура на підставі словотворчого значення, про що пише О. С. Кубрякова: «Вивчаючи номінативні акти, здійснювані за допомогою словотворчих засобів, ми дістаємо змогу прослідкувати перш за все формування лексич-

ного значення слова на основі словотворчого, а значить, на базі вже наявної когнітивної структури з деякими заданими концептами (предметністю, ознаковістю, процесуальністю) у їх складному переплетенні та об'єктивації за допомогою певних мовних одиниць» [20, 13].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, проблема словотвірного моделювання виходить на новий рівень аналізу у зв'язку зі становленням когнітивної парадигми знання. Таким новим рівнем аналізу стає концептуальний і когнітивний аналіз, котрий відображає інформаційний складник ЛК, що вербалізує певний сегмент МКС. Викладені вище теоретичні засади когнітивного словотвору можуть знайти своє застосування при аналізі конкретних мовних одиниць, представлених ЛК, на базі широкого фактичного матеріалу і виявити певні закономірності передачі мовної інформації в ЛК засобами словотворчих елементів мови. У цьому вбачається **перспектива** подальшої розробка теми дослідження.

Список використаної літератури

1. Бялик В. Д. Лексичний квантор: онтогенез, філогенез / В. Д. Бялик // *Наук. вісн. Чернівець. ун-ту. Вип. 232. Германська філологія : зб. наук. пр. – Чернівці : Рута, 2005. – С. 3–12.*
2. Бялик В. Д. Лексичний квантор як лінгвістичний термін / Василь Дмитрович Бялик // *Наук. пр. Кам'янець-Подільськ. ун-ту ім. І. Огієнка: Філологічні науки. Вип. 26. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори – 2006», 2011. – С. 47–51.*
3. Виноградов В. В. Лексикология и лексикография : избр. тр. / В. В. Виноградов. – М. : Наука 1977. – 312 с.
4. Виноградов В. В. Основные типы лексических значений слова / В. В. Виноградов // *Вопр. языкознания. – 1953. – № 5. – С. 5–7*
5. Вихованець І. Теоретична морфологія української мови : академічна граматики української мови / І. Вихованець, К. Городенська ; за ред. І. Вихованця. – К. : Пульсари, 2004. – 265 с.
6. Гадамер Х. Г. Истина и метод / Х. Г. Гадамер. – М. : Прогресс, 1988. – 700 с.
7. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология / В. Г. Гак. – М. : Междунар. отношения, 1977. – 264 с.
8. Гармаш О. Л. Система словотвору англійської мови та інноваційні процеси : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. Л. Гармаш. – Запоріжжя, 2005. – 19 с.
9. Горпинич В. О. Словотворення і словотвір української мови : текст лекцій / В. О. Горпинич ; Держ. комітет України з питань науки і технологій. – К. : [б. в.], 1995. – 68 с.
10. Грещук О. Б. Словотвір у процесі породження тексту : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. Б. Грещук. – Івано-Франківськ, 1996. – 149 с.
11. Заботкина В. И. Семантика и прагматика нового слова (на материале английского языка) : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.04 / В. И. Заботкина. – М., 1991. – 372 с.
12. Карпіловська Є. А. Типи одиниць суфіксальної підсистеми сучасної української літературної мови / Є. А. Карпіловська // *Мовознавство. – 1998. – № 1. – С. 43–54.*
13. Клименко Н. Ф. Система афіксального словотвору сучасної української мови / Н. Ф. Клименко. – К. : *Наук. думка, 1973. – 186 с.*
14. Клименко Н. Ф. Словообразовательная структура и семантика сложных слов в современном украинском языке : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.02 / Н. Ф. Клименко. – К., 1984. – 52 с.
15. Клименко Н. Ф. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська. – К. : Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1998. – 161 с.
16. Кубрякова Е. С. Номинативный аспект речевой деятельности / Е. С. Кубрякова. – М. : Наука, 1986. – 150 с.
17. Кубрякова Е. С. Что такое словообразование / Е. С. Кубрякова. – М. : Наука, 1965. – 78 с.
18. Кубрякова Е. С. Об относительно связанных (относительно свободных) морфемах языка / Е. С. Кубрякова // *Вопр. языкознания – 1964. – № 1 – С. 17–23.*
19. Кубрякова Е. С. Части речи в ономаσιологическом освещении / Е. С. Кубрякова. – М. : Наука, 1978. – 188 с.
20. Кубрякова Е. С. Части речи с когнитивной точки зрения / Е. С. Кубрякова. – М. : [б. и.], 1997. – 327 с.
21. Левицкий В. В. Семасиология / В. В. Левицкий. – Винница : Нова кн., 2006. – 512 с.
22. Левицкий А. Е. Функціональні зміни в системі номинативних одиниць сучасної англійської мови : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.04 / А. Е. Левицкий. – К., 1999. – 36 с.
23. Мешков О. Д. Семантические аспекты словосложения английского языка / О. Д. Мешков. – М. : Наука, 1986. – 208 с.
24. Мурзин Л. Н. Основы дериватологии / Л. Н. Мурзин. – Пермь : Изд-во Перм. ун-та, 1984.
25. Плющ М. Я. Грамматика української мови : підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. У 2 ч. / М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2005. – 286 с.

26. Полложин М. М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення / М. М. Полложин. – Ужгород : Закарпаття, 1999. – 240 с.
27. Стишов О. А. Нові аббревіатури в мові мас-медіа кінця ХХ століття / О. А. Стишов // Мовознавство. – 2001. – № 1. – С. 33–40.
28. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : монографія / О. А. Стишов. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.
29. Adams V. Introduction into English Word-Formation / V. Adams. – London, 1983. – 374 p.
30. Hampton J. A. Prototype models of concept representation / J. A. Hampton // Categories and concepts: Theoretical views and inductive data analysis / I. V. Mecheln, J. Hampton, R. S. Michalski, P. heuns (eds.). – London : Academic Press, 1993. – P. 67–95.
31. Marchand H. The Categories and Types of Present Day English Word-Formation / H. Marchand. – Wiesbaden : Otto Harassowitz, 1969. – 379 p.

Статтю подано до редколегії
16.03.2012 р.

УДК 811.111'373.2'373.611

О. В. Візнюк – асистент кафедри англійської мови
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Динаміка реалізації лексико-семантичних груп іменникових твірних основ префіксальних похідних у межах ономасіологічних категорій англійської мови

*Роботу виконано на кафедрі англійської мови
ЧНУ ім. Юрія Федьковича*

У статті зроблено спробу простежити динаміку реалій навколишнього світу, виражених іменниковими твірними основами префіксальних похідних, які брали участь в утворенні ономасіологічних категорій упродовж чотирьох періодів розвитку англійської мови.

Ключові слова: ядро, периферія, іменникова твірна основа, префіксальне похідне, лексико-семантична група, ономасіологічна категорія.

Визнюк О. В. Динамика реализации лексико-семантических групп существительных основ префиксальных производных в рамках ономасиологических категорий английского языка. В статье сделана попытка исследовать динамику реалій окружающей среды, выраженных существительными основами префиксальных производных, которые участвовали в формировании ономасиологических категорий на протяжении четырех периодов развития английского языка.

Ключевые слова: ядро, периферия, существительная основа, префиксальное производное, лексико-семантическая группа, ономасиологическая категория.

Vizniuk O. V. The Dynamic of Lexico-Semantic Groups Realization of Prefixal Derivatives Substantive Basis within English Onomasiological Categories. The article presents an attempt to investigate the dynamic of environment realias expressed by substantive basis of prefixal derivatives, which took part in the onomasiological categories formation during four periods of the English language development.

Key words: nuclear, periphery, substantive bases, prefixal derivative, lexico-semantic group, onomasiological category.

Постановка наукової проблеми та її значення. Питання, що стосуються розширення лексичного складу мови засобами префіксації, продовжують залишатися актуальними з огляду на невичерпність проблематики номінативної діяльності людини. Різноманіття, специфіка, ономасіологічні межі способів словотворення та морфологічні явища, які супроводжують процес деривації і впливають на його реальні можливості, ґрунтовно розроблені у відомих працях багатьох дослідників [2; 3; 5; 6 та ін.]. Розглядаючи акт дериваційної номінації як динамічний процес, ми намагаємося показати, як формуються префіксальні ономасіологічні категорії в словотвірному акті, яке співвідношення знаходять компоненти ономасіологічної структури під час їхньої сполучуваності та взаємодії.